

Kiss Edit: A magyarországi kulturális célú civil szervezetek mennyiségi, működési és finanszírozási jellemzőinek vizsgálata

Bevezetés

Kutatásom célja a közművelődés és a civilek kapcsolatának vizsgálata Szolnok városában melynek szerves része a jelen tanulmányban szereplő másodelemzés, ami a kulturális célú civil szervezetek működési, finanszírozási, gazdasági jellemzőinek tanulmányozására irányul, elsősorban a Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján. Fontosnak tartom ismerni a kulturális célú nonprofit szervezetekre vonatkozó országos adatokat a települési elemzés előtt.

A közművelődési intézményhálózatban rengeteg szervezettel találkozhatunk, melyek a települések és a helyi társadalom meghatározó közösségei is egyben, jelentőségük az értékmegőrzés szempontjából is kiemelkedő. Finanszírozásukkal foglalkozó jelen tanulmány a szektorra jellemző erősségeket és fejlesztendő területekre is rávilágít, amelyek azért is fontosak, mert közművelődési szakemberekként tisztában kell lennünk a közösségek azon sajátosságaival, melyek működésüket alapvetően meghatározzák. A civil szervezetek társadalomra gyakorolt hatását régóta vizsgálják különböző módszerekkel és többféle oldalról megközelítve a téma iránt elkötelezett szakemberek.

Kifejezetten a szektor fejlődésére vonatkozóan is találhatunk elemzéseket (Szabó et al 2001; Márkus 2016, 2019; Sebestény 2019), ezek a saját elemzésünk előzményének is tekinthetők. A civilek meghatározó jelenléte és a közösségi életben betöltött szerepe elvitathatatlan évszázadok óta, így kutatásuk nem veszítette aktualitását jelen társadalmi helyzetben sem. Az állandóan megújulni képes civil szektornak új kihívásokhoz kell alkalmazkodni fennmaradásuk érdekében, így ezen helyzetek feltárása időszerű minden vizsgált időpontban.

Fogalmi háttér

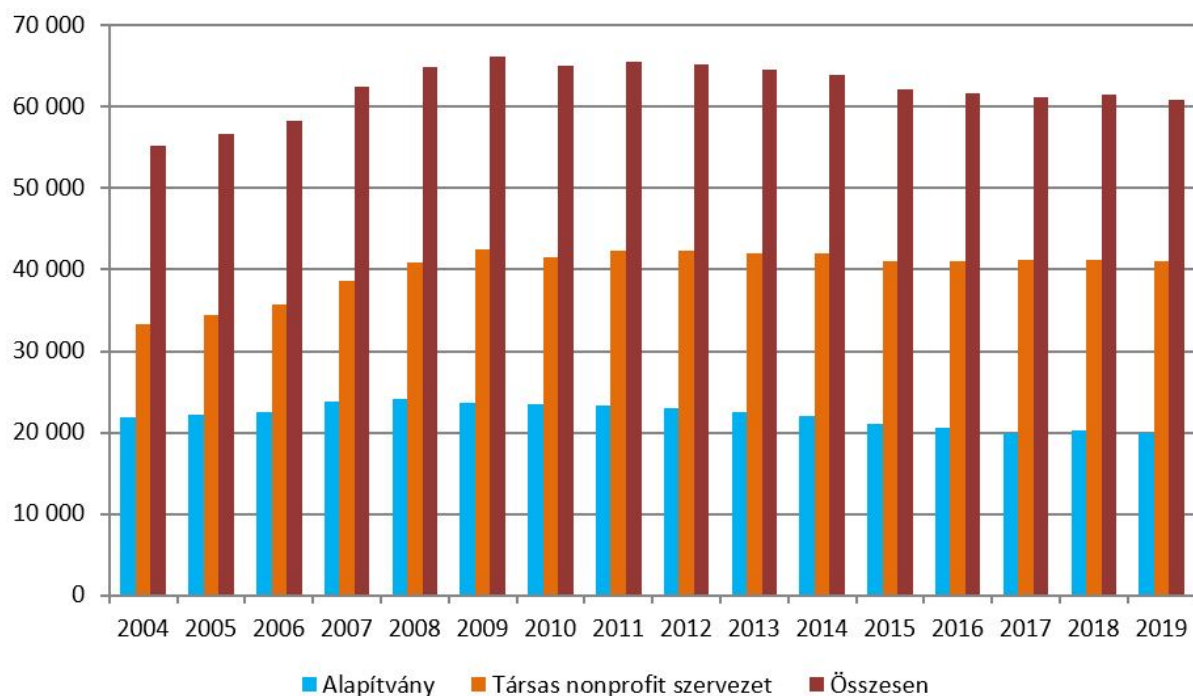
A tanulmány legfőbb alapját az a statisztikai felmérés adja, melyet minden év június 10-ig kell a civil és egyéb nonprofit szervezeteknek beküldeniük az előző év tevékenységéről a KSH-ELEKTRA rendszeren keresztül, OSAP nyomtatványon. Az adatszolgáltatás kötelező a 2016. évi CLV. törvény

a hivatalos statisztikáról, valamint a 388/2017. (XII.13) Kormányrendelet az Országos Statisztikai Adatfelvételi Program kötelező adatszolgáltatásairól értelmében. Az 1156-os számú Statisztikai jelentés a civil és egyéb nonprofit szervezetek tevékenységéről statisztikai adatszolgáltatás kiterjed a szervezetek működési jellemzőire, létszámjellemzőire, a nonprofit szervezetek tárgyévi bevételeire, a szervezetek által nyújtott támogatásokra, juttatásokra, főbb mérlegtételekre, kiadási szerkezet alakulására, valamint a nonprofit szervezetek esetleges drog-prevenációs tevékenységére. A Központi Statisztikai Hivatal évente elvégzett felmérése a kilencvenes évekre visszamenőleg szolgáltat adatokat, így a szektor egészére jellemző mutatók állnak rendelkezésünkre hosszú idősoros adatok elemzésével. A hazai nonprofit kutatás kezdetektől empirikus bázisokon alapult, melyek eredményeit a KSH rendszeresen közölte is, alapot adva a nonprofit szervezetekkel foglalkozó, elsősorban a bevételekre irányuló tanulmányok megjelenésének (Kuti 2003). Jelenleg néhány 2019-es legfrissebb adat kivételével a 2018. évi adatok állnak rendelkezésemre, így leginkább ezekre hivatkozom. Kutatásomban a kulturális célú szervezetekre fókuszálva elemzem az országos adatokat, melyeket összehasonlítva a szolnoki települési adatokkal vonok le következtetéseket a kutatási program következő mérőföldkövében.

A magyarországi kulturális célú civil szervezetek számának, bevételeinek, kiadásainak vizsgálata

A civil, vagy nonprofit szervezet fogalmakat sokan azonosítják elsősorban az alapítvány és az egyesület elnevezésekkel és szervezeti formákkal. Valójában sokkal összetettebb rendszerről beszélhetünk, hiszen a nonprofit szervezeteket jellegük szerint lehetnek klasszikus civil szervezetek, érdekképviselői szervek és egyéb nonprofit szervezetek. A szervezetek döntő többsége a klasszikus civil szervezetek közé sorolható, 2018-as adat szerint a teljes szektor 61.491 szervezetéből a klasszikus szervezetek száma 53.758 volt Magyarországon. Az alapítványok és egyesületek tartoznak ebbe a körbe, ami mintegy 87 %-a az összes nonprofit szervezetnek. Emellett vannak a nonprofit vállalkozások, melyek száma 4656 darab, arányuk kevesebb, mint 8 % az összes szervezethez képest. A maradék 5 %-ot az érdekképviselői szervek jelentik.

1. ábra: Az alapítványok és a társas nonprofit szervezetek számának alakulása 2004-2019. között.
(Forrás: KSH STADAT adatbázis alapján saját szerkesztés)

2019-ben a civil és nonprofit szervezetek száma kis mértékben csökkent az előző évihez képest, összesen 60.890 darabot tartottak nyilván, ebből az alapítványok adják a szervezetek egyharmadát. Az idősoros adatokat megfigyelve megállapítható, hogy stabilan 20 ezer körüli az alapítványok száma, míg a többi kétharmadot a társas nonprofit szervezetek (egyesületek) jelentik. A 2009. évi legmagasabb adatokat megelőzően jól látható, hogy sokkal inkább az alapítványi szervezeti forma volt preferálva a társas nonprofit szervezethez képest, majd a 2010-es évektől kezdődően jellemzően az egyesületek számának viszonylagos stagnálásával és az alapítványok számának kismértékű csökkenésével az arányok szignifikánsan nem változtak (1. ábra).

1. táblázat: Kulturális tevékenységgel foglalkozó szervezetek száma, megoszlása, bevétele 2005-2019.

(Forrás: KSH-STADAT adatbázis alapján saját szerkesztés)

év	Alapítványok		Társas nonprofit szervezetek		Számuk tekintetében			Bevétel tekintetében			
	száma	megoszlása %	száma	megoszlása %	száma	megoszlása %	rangsor	Összes bevétel, millió Ft	Megoszlás, %	Egy szervezetre jutó bevétel, ezer Ft	rangsor
2005	2 989	13,4	3 241	9,4	6 230	11,0	3.	115 058,2	13,4	18 468	1.
2006	3 040	13,5	3 487	9,7	6 527	11,2	4.	126 799,0	14,0	19 427	1.
2007	3 282	13,8	3 961	10,2	7 243	11,6	4.	127 412,2	13,3	17 591	1.
2008	3 404	14,1	4 296	10,5	7 700	11,9	4.	137 772,3	12,6	17 892	2.
2009	3 331	14,1	4 647	10,9	7 978	12,1	3.	141 338,7	12,7	17 716	2.
2010	3 314	14,1	4 837	11,6	8 151	12,5	3.	146 277,6	12,2	17 945	3.
2011	3 297	14,2	5 094	12,0	8 391	12,8	3.	172 788,9	14,0	20 592	2.
2012	3 268	14,2	5 239	12,4	8 507	13,0	3.	128 398,2	10,2	15 093	4.
2013	3 237	14,4	5 462	13,0	8 699	13,5	2.	167 902,2	13,5	19 301	1.
2014	3 176	14,5	5 590	13,3	8 766	13,7	2.	184 937,6	12,6	21 097	2.
2015	3 055	14,5	5 775	14,0	8 830	14,2	2.	207 113,5	13,4	23 455	2.
2016	3 058	14,8	6 010	14,7	9 068	14,7	2.	227 066,1	13,7	25 040	3.
2017	2 977	14,9	6 333	15,4	9 310	15,2	2.	291 409,2	15,1	31 300	2.
2018	3 087	15,3	6 575	15,9	9 662	15,7	2.	349 941,4	16,3	36 218	1.
2019	3 043	15,3	6 656	16,2	9 699	15,6	1.	358 893,4	14,9	37 003	2.

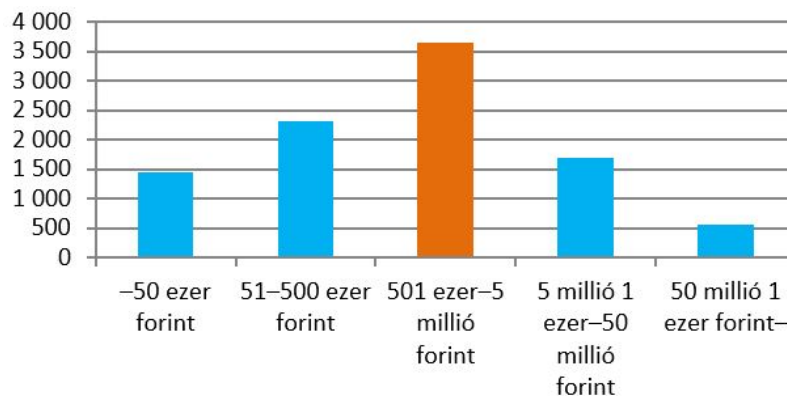
A táblázatban (1. táblázat) 2005-2019. között láthatjuk a kulturális szervezetek számait, alapítványokra és társas nonprofit szervezetekre bontva, illetve azok együttes bevételeit. Valamennyi tevékenységformát figyelembe véve megállapítható, hogy a szervezetek száma adat és az összes bevételt tekintetében a vizsgált időszakban mindig az első négy között szerepelt kulturális terület az összes más tevékenységterülethez képest. Mindenképpen jelentős a kulturális ágazat szerepe a civil szférában, s azok közül is az egyesületi formában létező szervezeti szám a nagyobb. Az elmúlt 15 év számadatait figyelembe véve megállapítható, hogy folyamatosan nőtt a kulturális célú civil szervezetek száma (2005-ben 6.230, 2019-ben 9.699 szervezetről beszélünk) és az aránya is a szektorban az előző évihez képest (2005-ben 11%, 2019-ben 15,6 %), és természetesen a többi tevékenységterülethez képest. Bevételeiket tekintve ez a lineáris emelkedés szintén megfigyelhető, az arányok a többi tevékenységterülethez képest 1-4. helyen vannak. Ennek csupán az a rangsor mondhat némileg ellen, ha az egy szervezetre jutó bevételeket elemezzük, akkor ugyanis jól látható, hogy a 4-10. helyen állnak a kultúra területén működő civilek. Ez a megállapítás azzal is magyarázható, hogy a kultúra területén rengeteg művészeti közösség, csoport működik, akik viszonylag szerényebb költségvetéssel rendelkeznek, forrásteremtésük többnyire az alapvető működésükre koncentrál, annak fedezetét igyekszik megteremteni, így a kulturális szektorra jellemző magas bevételen nagyon sok szervezet osztozik.

Leginkább ezen a ponton figyelhető meg a közművelődési intézmények szerepe is, akik jelentős számú kulturális célú szervezetnek, csoportnak biztosítják a működéshez szükséges helyet intézményeikben. A civil társadalomnak nem csak a szervezett formák a részei, hanem az állampolgárok aktív önszerveződése is (például: közösségek informális kezdeményezései, társadalmi mozgalmak, szomszédsági együttműködések stb.) (Márkus - Pete 2018:11). Természetesen tudjuk, hogy nem minden alkotó, művelődő közösség jelent egyben kulturális célú

civil szervezetet, hiszen a jogilag nem bejegyzett közösségek nem jelennek meg számszakilag a statisztikában, mégis figyelembe kell venni őket, mert számos - az intézményekben működő - csoport dönt úgy, hogy intézményesült keretek között működik tovább leginkább forrásokhoz való hozzájutás miatt, így számuk növekedése közvetve eredményezheti az ágazat arányának növekedését is.

2. ábra: Kulturális tevékenységgel foglalkozó nonprofit szervezetek száma bevétel nagyság szerint, 2018 [\[1\]](#)

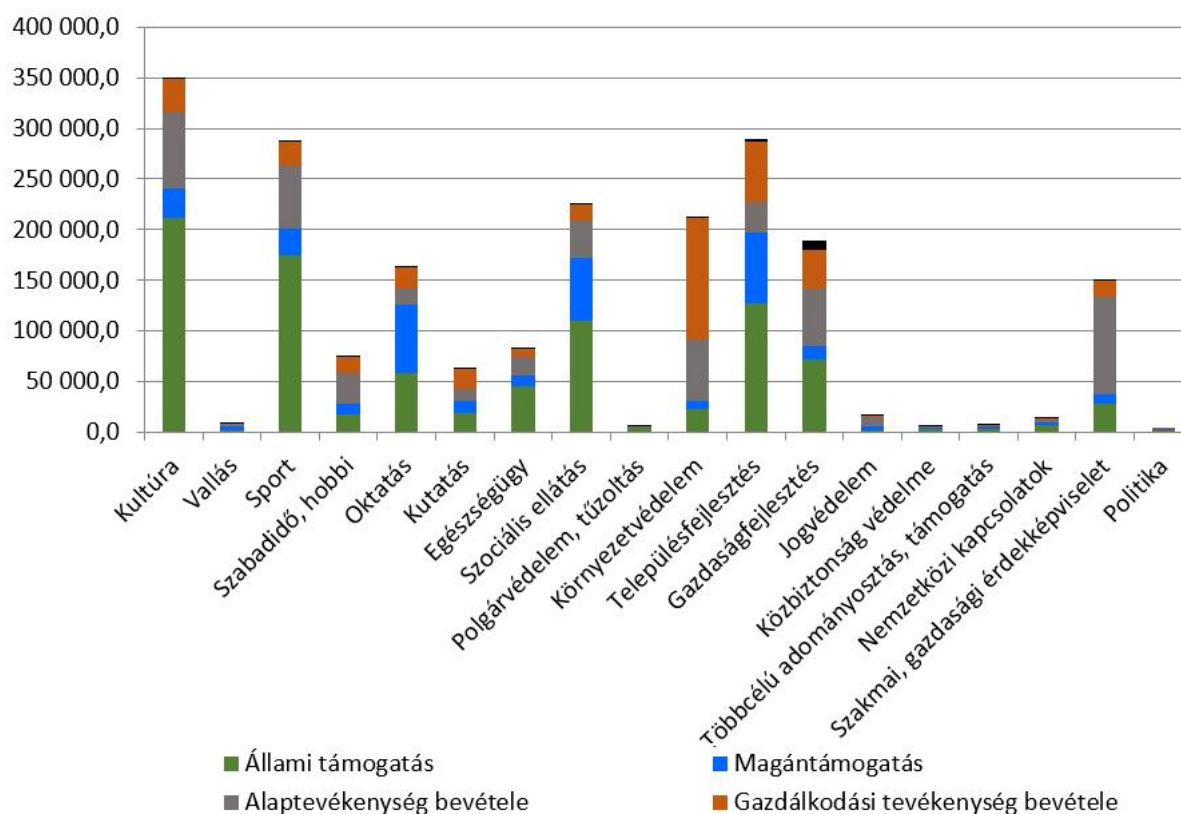
(Forrás: KSH-STADAT adatbázis alapján saját szerkesztés)

A kulturális célú szervezetek többsége bevétel nagyságát tekintve (2. ábra) 501 ezer és 5 millió forint éves bevétellel rendelkezik 2018-ban, ami az ágazat 38 %-ára jellemző adat, és viszonylag sok (24%) a még ennél is kevesebb, 50 - 500 ezer forint közötti bevételi kategóriába tartozó szervezet. Ha a teljes civil szektorral összehasonlítjuk ezeket a számokat, akkor összességében megállapítható, hogy a kulturális területen a szervezetek összesen 62 %-a, míg a szektor egészében 57% azon szervezetek aránya, akik ebbe a két bevételi kategóriába sorolhatók. A viszonylag alacsony bevételeket termelő kulturális ágazatnak vannak lemaradásai, és fejlesztendő területei a forrásteremtés tekintetében. A szervezeteket megfigyelve, mindennapos működésüket ismerve beláthatjuk, hogy sokkal inkább a szakmai oldal, a kulturális értékteremtés az ágazat erőssége, mintsem a bevétel szerzés, önmenedzselés.

3. ábra: A nonprofit szervezetek bevételei főbb források szerint, 2018 (millió forint)

(Forrás: KSH-STADAT adatbázis alapján saját szerkesztés)

Bevételtípusaik tekintetében a nonprofit szervezetek eltérő arányban részesülnek állami, magán támogatásokban, és különböznek saját bevételeik mértékében is (3. ábra). A 2018-as évet vizsgálva a kulturális szervezetek 60 %-a részesült állami támogatásban, míg a szektor egészére összesen csak 42 %-ban volt jellemző bevétel az állami támogatás. Az eltérés a kultúra területén működő szervezetek magántámogatása (8 %) és saját bevételei (31%) tekintetében is megmarad a szektor egészéhez viszonyítva, hiszen ott mind a magántámogatás (16%), mind a saját bevétel (42 %) magasabb volt a vizsgált évben. A többi tevékenységterület százalékos arányait vizsgálva megállapítható, hogy a sport célú szervezeteknek vannak a kulturális szervezetekkel majdnem teljesen megegyező forrásai.

2. táblázat: Nonprofit szervezetek bevételei a pályázati források tükrében 2018.
(Forrás: KSH - A nonprofit szektor legfontosabb jellemzői 2018-ban adatbázis alapján saját szerkesztés)

Megnevezés	Pályázati bevétellel rendelkező szervezetek		A pályázati bevételek		Egy szervezet jutó pályázati bevétel, ezer forint
	száma	aránya, %	összege, millió forint	összes bevételen belüli aránya, %	
Kultúra	3 782	39,1	42 225,9	12,1	

Vallás	270	22,8	1 036,4	12,3
Sport	2 325	24,0	26 378,3	9,2
Szabadidő, hobbi	2 114	23,0	5 859,8	7,8
Oktatás	1 741	21,6	15 979,5	9,8
Kutatás	268	21,1	12 598,5	19,9
Egészségügy	424	16,6	5 299,9	6,4
Szociális ellátás	1 647	30,2	52 345,0	23,3
Polgárvédelem, tűzoltás	416	44,0	1 290,9	19,4
Környezetvédelem	503	24,3	5 732,9	2,7
Településfejlesztés	820	27,3	77 095,6	26,7
Gazdaságfejlesztés	482	28,9	28 497,9	15,0
Jogvédelem	220	41,5	4 341,1	27,0
Közbiztonság védelme	773	38,7	904,8	14,8
Többcélú adományozás, támogatás	93	39,2	3 598,0	52,5
Nemzetközi kapcsolatok	209	30,5	1 394,4	10,0
Szakmai, gazdasági érdekképviselés	506	16,5	22 721,8	15,2
Politika	39	18,1	862,7	26,5

Az elmúlt évek pályázati rendszerére visszatekintve elmondható, hogy a kulturális ágazatnak jelentős források álltak a rendelkezésre, hazai és európai uniós források tekintetében egyaránt (2.

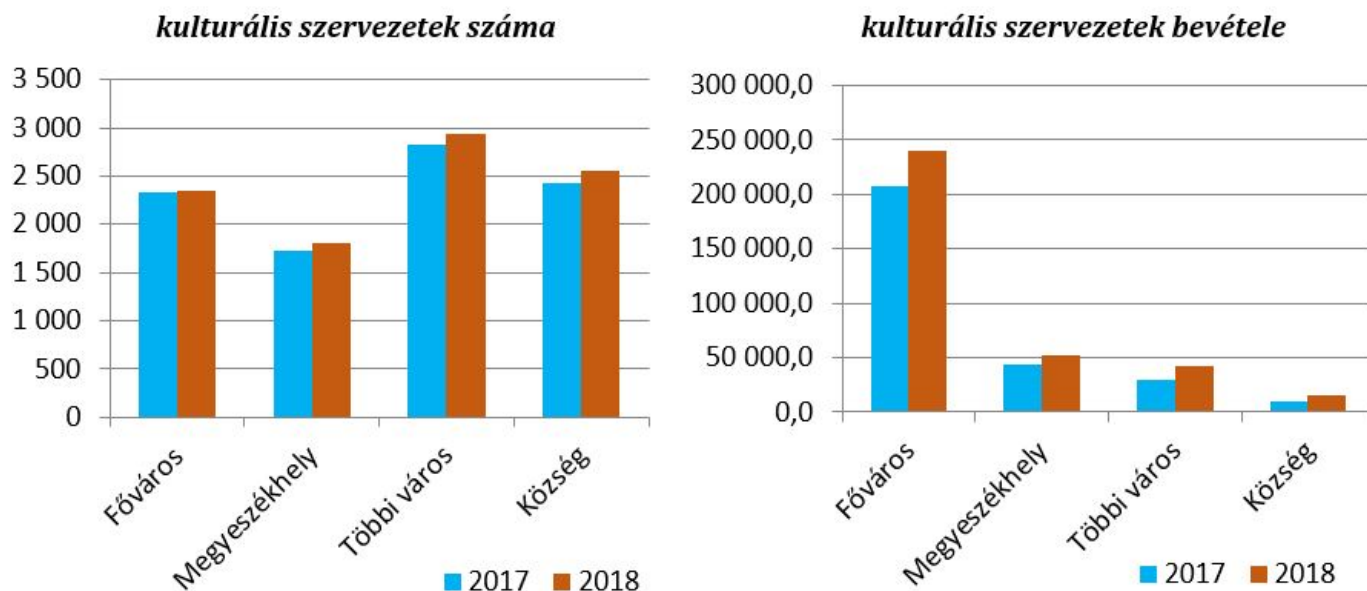
táblázat). A kultúra területén a szervezetek mintegy 39 % - a élt a pályázati lehetőségekkel 2018-ban, mely bevételük jelentős hányadát adja éves szinten. A területen legnépszerűbb pályázati programok a NKA, NTP, NEA, Csoóri Sándor Program, EFOP, TOP projektek felhívásai, önkormányzati támogatások. Kis szervezetéknél a legnagyobb problémát a pályázás és megvalósítás során az jelenti, hogy van -e humán erőforrása, szakmai tapasztalata a pályázatokkal járó szigorú követelmények elvégzésére. A terület szakértői (Harsányi – Kovács 2002) érdekes következtetésre jutottak, amikor a kulturális nonprofit szervezeteket vizsgálták. Azt tapasztalták, hogy nagy szerepe van a szervezetek életciklusának a pályázati folyamatokban, elsősorban a pályázatok benyújtásának hajlandóságát illetően, hiszen a stratégiák megalkotásakor a célok eléréséhez való forrásteremtésben nem mellékes, hogy egy szervezet a megalakulás, a növekedés, a teljes aktivitás, vagy a hanyatlásának, esetleg a megszűnésének szakaszában van -e.

3. táblázat: A kulturális célú nonprofit szervezetek összes bevétele és annak megoszlása szervezeti jelleg szerint, 2017-2018
(Forrás: KSH, 2018, 2019 adatbázis alapján saját szerkesztés)

Év	Klasszikus civil szervezet		Érdekképviselő		Egyéb nonprofit szervezet		Összesen	
	összege, millió forint	megoszlása %	összege, millió forint	megoszlása %	összege, millió forint	megoszlása %	összege, millió forint	megoszlása %
2017	71 128,1	10,2	-	-	220 281,1	20,4	291 409,2	
2018	87 216,0	10,5	-	-	262 725,4	22,6	349 941,4	

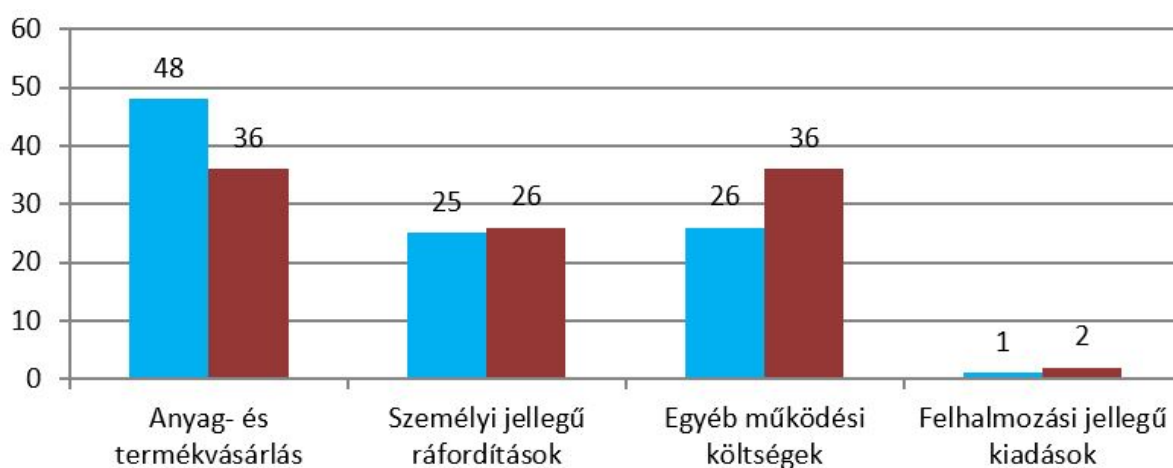
A Központi Statisztikai Hivatal a bevételek szervezeti jelleg és tevékenységtípus szerinti megoszlásának adatait a 2017-évtől bocsátja rendelkezésre. Az alábbi táblázatból jól látható, hogy a kulturális célú civil szervezetek bevételeinek döntő többségét a nonprofit vállalkozások adják, és csak 24-25 % körül mozog a klasszikus civil szervezetek bevételeinek aránya (3. táblázat). A kultúra területén éppúgy igaz az a megállapítás, amely a szektor egészére jellemző, miszerint a sokkal kisebb számú nonprofit vállalkozások adják a bevétel jelentősebb részét. A klasszikus civil szervezetek közül pedig az egyesületek bevétele a magasabb az alapítványokéhoz képest.

4. ábra: A kulturális célú nonprofit szervezetek számának és összes bevételeinek ^[2] településtípus szerinti összehasonlítása 2017-2018
(Forrás: KSH, 2018, 2019 adatbázis alapján saját szerkesztés)

A kulturális szervezeteket településtípus szerint vizsgálva, a bevételükkel kapcsolatosan megállapítható, hogy a fővárosi székhelyű közösségek bevétele a legjelentősebb (4. ábra), ami pedig ellentmond annak, hogy számosság tekintetében nem Budapesten van a legtöbb szervezet, hiszen a többi városban és a községekben is magasabb a szervezetek száma mindkét év vizsgálatában. Ez azzal magyarázható, hogy ahogyan az átlagkereset is magasabb a fővárosban, úgy a szervezetek bevételeire is jellemző ez a tendencia, illetve valószínűsíthető, hogy a forrásokhoz való hozzájutás az érdekképviselő hatékonyasága miatt eredményesebb.

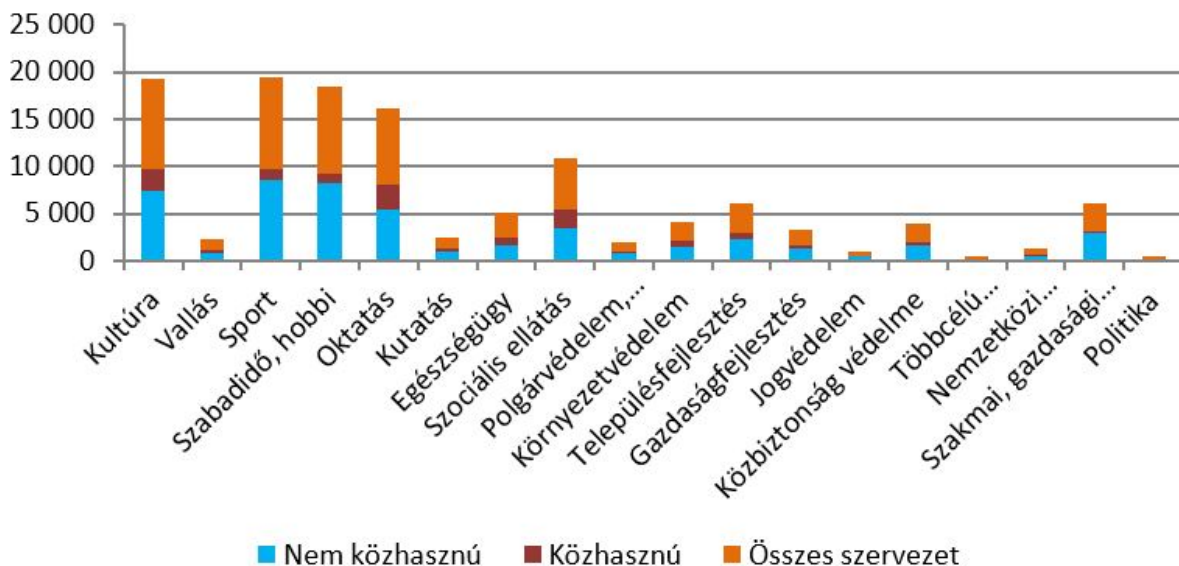
5. ábra: A nonprofit szervezetek és a kulturális célú szervezetek kiadásainak arányai költségtípusonként 2018.
(Forrás: KSH, 2019 adatbázis alapján saját szerkesztés)

A kulturális ágazat kiadásainak szerkezetét is érdemes az elemzés részeként kezelni, következtetéseket levonni belőle (5. ábra). A kultúra területén működő szervezetek 2018. évi kiadásai mintegy 291 milliárd forint volt, ami a teljes szektor kiadásának 13 %-a. A költségtípusokban megfigyelhető némi eltérés, ami kifejezetten a kulturális szférára jellemző

sajátosság, hogy kiemelkedően magas az anyag-és termékvásárlás kiadásnem. Ennek oka abban kereshető, hogy a kulturális szervezetek tevékenységüket különféle anyagok és termékek felhasználásával végzik, akár a képzőművészetet vesszük példaként, de a zenei és tánc területre is éppúgy jellemző. Közel azonosak azonban a személyi jellegű ráfordítások és a felhalmozási jellegű kiadások a kulturális terület és a szektor egészét vizsgálva.

6. ábra: Nonprofit szervezetek száma közhasznúság szerint 2018.
(Forrás: KSH, 2019 adatbázis alapján saját szerkesztés)

A kulturális célú civil szervezetek egyik fő jellemzője a fenti adatokon kívül a közhasznúságra vonatkozó relevancia. A nonprofit szervezetek közhasznúsági mutatói 2013-2015 között 55,3 %-ról 20 %-ra estek vissza, mely a törvényi szabályozás szigorodásának volt a következménye. Nagyon sok 2013-ig közhasznú szervezet vesztette így el közhasznúságát, hiszen nem tudott megfelelni azoknak a mutatóknak melyek a jogállást szabályozták, azaz vagy nem rendelkezett megfelelő erőforrásokkal és, vagy társadalmi támogatottsága nem felelt meg a törvényi előírásoknak. A 6. ábrán jól látható, hogy milyen kis arányú a közhasznú szervezetek aránya a szektorban. A kulturális ágazatban a szervezetek mindössze 24%-a közhasznú, és ez a szám más ágazatokban sem sokkal magasabb (legmagasabb a szociális ellátásban, 36%). A KSH A nonprofit szektor legfontosabb jellemzői 2018-ban összefoglalója alapján viszont az arányok nagyon kis mértékben ugyan, de ismét emelkednek, ami azt jelenti, hogy egyre több szervezet tud megfelelni a követelményeknek.

Foglalkoztatás, önkéntesség, karitativitás

Fontos mutató a kulturális területet kutatók számára a munkaerő-gazdálkodással kapcsolatban a főállású foglalkoztatottak száma és azok bérköltsége (4. táblázat). A szektor egészében 2018-ban mintegy 135 ezer ember dolgozik főállású foglalkoztatottként, ennek 11 % - a kulturális területen. Bérköltség tekintetében a nonprofit szféra teljes bérköltségének 13 %-át teszi ki ez a szám. Hasonlóan magas arány a szociális ellátás, a településfejlesztés és a gazdaságfejlesztés területén

tapasztalható.

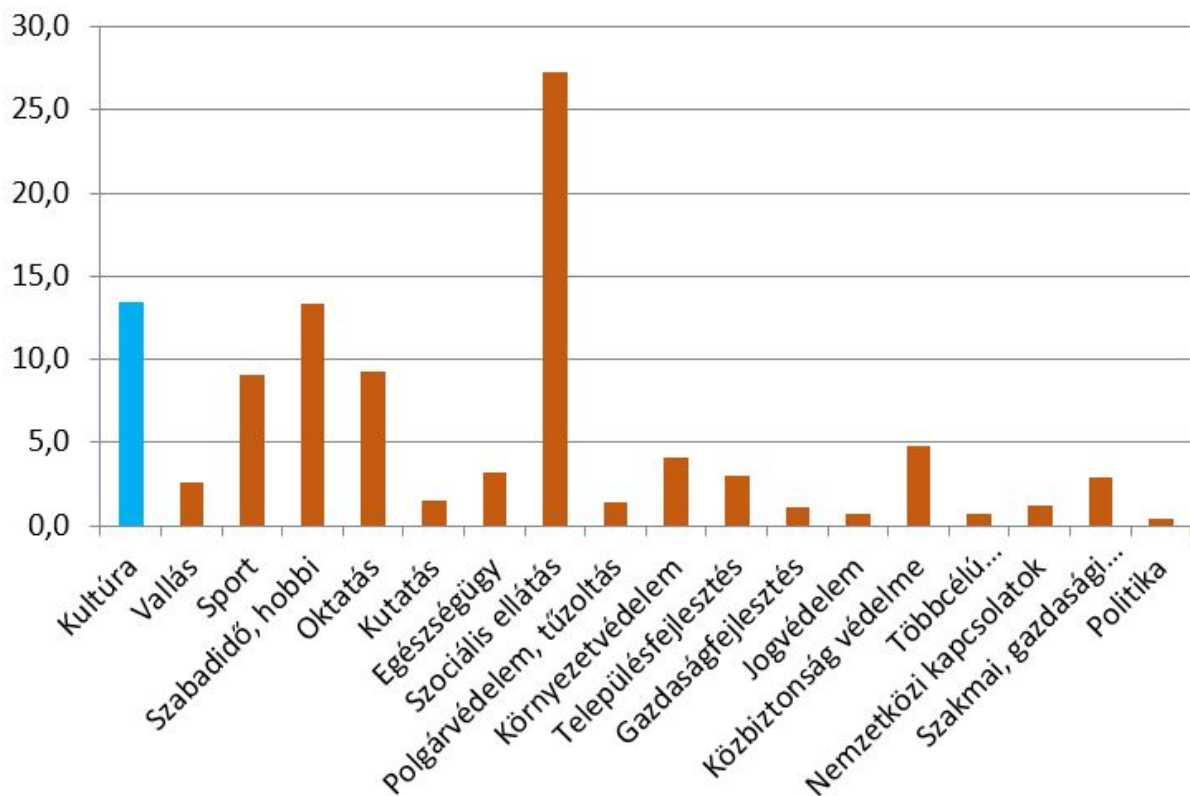
4. táblázat: A főállású foglalkoztatottak létszám- és béradatai a nonprofit szervezetekben, 2018
(Forrás: KSH, 2019 adatbázis alapján saját szerkesztés)

Tevékenységcsoport	Számított főállású foglalkoztatottak		
	száma	bérköltsége, millió forint	egy főre jutó éves átlagbére, ezer forint
Kultúra	15 242	51 907,1	3 405
Vallás	738	1 831,9	2 483
Sport	9 592	33 108,8	3 451
Szabadidő, hobbi	5 097	13 639,1	2 675
Oktatás	5 534	18 870,3	3 409
Kutatás	3 278	15 039,4	4 588
Egészségügy	7 040	25 351,6	3 601
Szociális ellátás	23 718	56 515,1	2 382
Polgárvédelem, tűzoltás	888	2 368,3	2 667
Környezetvédelem	11 651	41 127,8	3 529
Településfejlesztés	22 290	60 265,9	2 703
Gazdaságfejlesztés	22 883	55 703,5	2 434
Jogvédelem	1 138	3 356,8	2 950
Közbiztonság védelme	215	579,8	2 701

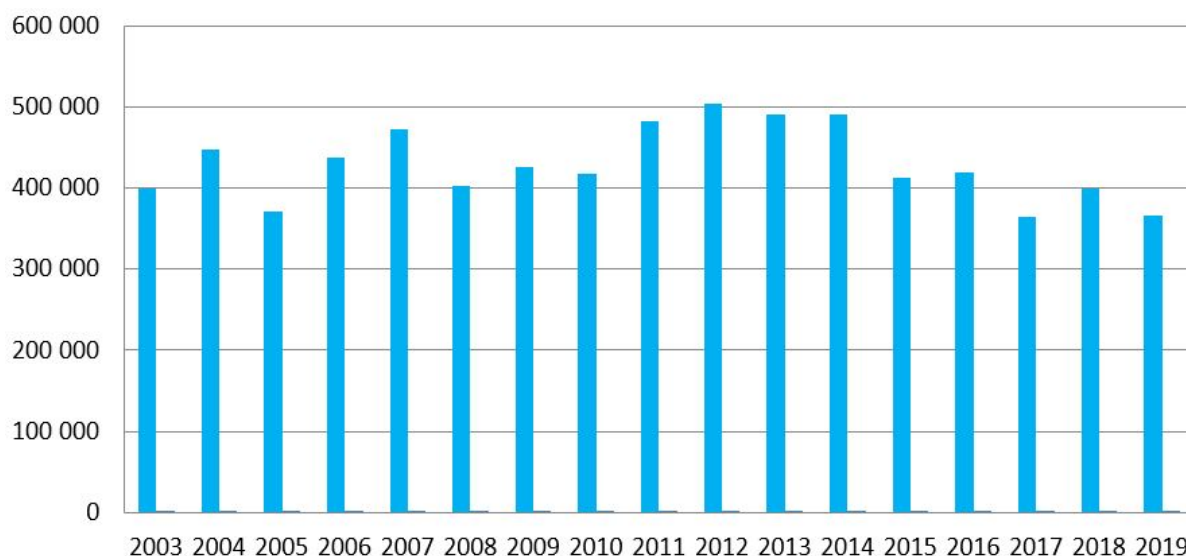
Többcélú adományoztatás, támogatás	355	1 104,9	3 110
Nemzetközi kapcsolatok	488	1 955,6	4 004
Szakmai, gazdasági érdekképviselés	5 110	24 395,4	4 774
Politika	80	322,0	4 039
Összesen	135 337	407 443,3	3 011

7. ábra: Az önkéntes segítőkkal rendelkező nonprofit szervezetek számának százalékos aránya 2018.

(Forrás: KSH, 2019 adatbázis alapján saját szerkesztés)

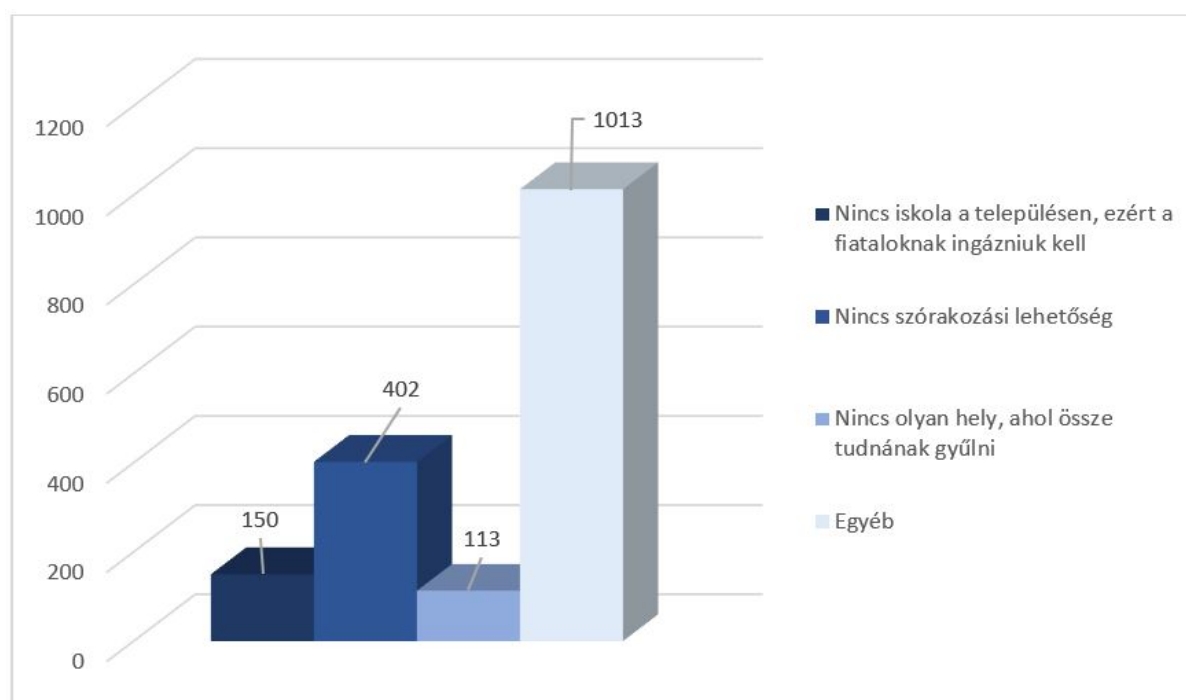

8. ábra: Önkéntesek számának (fő) alakulása 2003-2019. között
(Forrás: KSH-STADAT adatbázis alapján saját szerkesztés)

Amikor a civil szervezetekre és a nonprofit szektorra gondolunk, sokszor az önkéntesség az első tulajdonság, amely eszünkbe juthat róla, így bárki joggal feltételezhetné, hogy az önkéntesség természetes jelenség a rendszerben. Ennek mond ellent az a kimutatás, mely az önkéntes segítőkkel rendelkező nonprofit szervezetek százalékos megoszlását mutatja. Ezen adat szerint a kulturális szervezetek csupán 13,4 %-a rendelkezett 2018-ban önkéntes segítővel (7. ábra). Minden más területen is nagyon csekély ez a százalékos arány, és a hosszú idősoros adatok alapján pedig az is látható, hogy a szektor egészére a csökkenő tendencia érvényes (8. ábra).

9. ábra: A nonprofit szervezetek által kiosztott pénzbeli támogatások összege (millió forint) a támogatás címzettje szerint, 2017-2018
(Forrás: KSH, 2018, 2019 adatbázis alapján saját szerkesztés)

A tanulmány befejezéseként egy olyan elemző ábra kerül, amely a nonprofit szervezetek karitatív tevékenységét támasztja alá (9. ábra). Az adományozásnak többféle formája létezik, jelen vizsgálat azonban csak a pénzbeli támogatást veszi alapul. Látható, hogy a két vizsgált évben hasonló összegeket osztottak szét a szervezetek, egyrészt a lakosságnak, másrészt pedig más szervezeteknek. A kulturális terület a támogatások kiosztása terén második helyen áll az oktatási célú szervezetek mögött, tehát elmondható, hogy ebből az aspektusból vizsgálva is élen jár a kulturális szféra.

Összegzés

Tanulmányomban a teljesség igénye nélkül, de viszonylag széleskörűen próbáltam elemezni a hazai nonprofit szektor helyzetén belül a kulturális célú szervezetek elsősorban gazdasági jellemzőit a rendelkezésre álló legfrissebb adatok alapján. A bemutatott adatok is bizonyítják, hogy a kulturális területnek minden szempontból meghatározó a jelenléte a nonprofit szektorban, és tulajdonképpen az egész társadalomra, gazdaságra vonatkoztatva is. A kulturális szféra tulajdonságai közül érdemes kiemelni néhány olyan erősséget, amely megkülönbözteti és egyedivé teszi a többi tevékenységcsoporthoz képest a szektoron belül. Ilyen erősség például a nagyszámú jelenléte, az állami támogatásokhoz való hozzájutás képessége, a pályázatokon résztvevő szervezetek száma és aránya, a foglalkoztatottsági adatai és a támogatások szétosztásának tulajdonsága. Fejlesztendői is akadnak természetesen, akár az önkéntesség, akár a humán erőforrás fejlesztés, akár a területi egyenlőtlenségek kiegyenlítése vonatkozásában.

A kutatási folyamatot és a tanulmány elkészítését a Nemzeti Művelődési Intézet Közművelődési Tudományos Kutatási Program Tudományos Diákköri munkát végzők számára alprogramja támogatta.

Felhasznált irodalom:

- 2016. évi CLV. törvény a hivatalos statisztikáról (letöltés dátuma: 2021. 01.30.)
- 388/2017. (XII.13) Kormányrendelet az Országos Statisztikai Adatfelvételi Program kötelező adatszolgáltatásairól (letöltés dátuma: 2021. 01.30.)
- Harsányi László-Kovács Róbert (2002): *Kulturális nonprofit szervezetek* Budapest, Nonprofit Kutatócsoport, Budapest, 56-57. p.
- Központi Statisztikai Hivatal – STADAT (2020) Összefoglaló táblák (STADAT) - Idősoros éves adatok - Gazdasági és nonprofit szervezetek, vállalkozások teljesítménye https://www.ksh.hu/stadat_eves_3_2 letöltés dátuma: 2020.12.15.
- Központi Statisztikai Hivatal (2019): *A nonprofit szektor legfontosabb jellemzői 2018-ban.* Statisztikai Tükör
- Kuti Éva (2003): *Kinek a pénze? Kinek a döntése? Bevételi források és döntéshozók a nonprofit szektor finanszírozásában* Nonprofit Kutatócsoport, Budapest, 2003, 14-15. p.

- Márkus Edina (2016): Amikor a harmadik az első. A civil szektorról többféle nézőpontból. Debrecen, Csokonai Kiadó
- Márkus Edina – Pete Nikoletta (2018): *Civil ismeretek a közösségi művelődésben Tudástár a közösségi művelődésben* Az NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft. kötetsorozata
- Márkus Edina (2019): *A nonprofit szektor hazai helyzete, különös tekintettel a kulturális célú szervezetekre* In: Kulturális Szemle VI. évfolyam 2019.évi 1.szám letöltés dátuma 2020.12.02.
- Sebestény István (2019): Ezerszer(vezet) 25 év(e) – Egy kísérleti longitudinális vizsgálat a nonprofit szektoron belül. Civil Szemle 1. szám 71-92.
- Szabó János Zoltán – Csoba Judit – Márkus Edina – Juhász Erika (2001): Kulturális célú civil szervezetek Debrecenben. ACTA ANDRAGOGIAE ET CULTURAE 99-126.

[\[1\] Kulturális célú szervezetek száma 2018-ban 9.699 szervezet.](#)

[\[2\] az ábra bevétel oszlopa millió forintban értendő](#)

—